

UNIUNEA ECONOMICĂ EURASIATICĂ – O IDEE MAI VECHĂ PE CALE DE A SE MATERIALIZA

Emilian M. DOBRESCU
Edith Mihaela DOBRE

Rezumat

Pe 29 mai 2014, Rusia, Belarus și Kazahstan au semnat Tratatul pentru constituirea Uniunii Economice Eurasiatice (UEE), organizația urmând să funcționeze începând cu 1 ianuarie 2015. Crearea Uniunii Economice Eurasiatice va permite un nivel ridicat de integrare. Cele trei țări și-au asumat astfel obligații pentru garantarea circulației libere a mărfurilor, serviciilor, capitalului, forței de muncă, precum și pentru crearea unor politici comune în domeniile energiei, industriei, agriculturii și transporturilor.

Cuvinte cheie: Uniune Euroasiatică, integrare economică, dezvoltare economică

Clasificare JEL : A10, A12, G00

1. Istoria mai depărtată a Uniunii Eurasiatice

La 19 septembrie 2003, la Yalta (Ucraina), a fost înființat de către Federația Rusă, Belarus, Kazahstan și Ucraina, Spațiul Economic Unic (SEU). Acordul a fost ratificat de parlamentele statelor participante și preconizează crearea unei organizații integraționiste, care să unifice teritoriile vamale ale statelor-membre pentru a asigura libertatea traficului de marfuri, de servicii, capital și forță de muncă, după modelul Uniunii Europene (UE). În cadrul organizației urmează să fie promovată o politică de comerț exterior unică și va fi aplicată o politică coordonată în ceea ce privește finanțele și creditele. În cadrul reuniunii de la Yalta (Ucraina), a șefilor statelor participante la acordul cu privire la formarea SEU, pe 23 și 24 mai 2004, au avut loc mai multe întâlniri bilaterale. În cadrul întrevederii dintre președinții rus și kazah, Vladimir Putin și Nursultan Nazarbaev, s-au discutat, între altele, “pașii următori pe care cele patru țări îi au de făcut”, în primul rând, unificarea politicilor tarifare și vamale. Vladimir Putin a subliniat că viitoarea aderare a Rusiei la Organizația Mondială a Comerțului (OMC) nu va fi examinată decât prin prisma strânsei colaborări din cadrul SEU. Au mai fost abordate probleme legate de relațiile bilaterale, inclusiv extinderea cooperării în domeniul energetic și de combustibili, precum și graficul contactelor politice din continuare. Este binecunoscută, de asemenea, dorința Rusiei de a vedea Ucraina integrată în Comunitatea Statelor Independente. Pentru că Ucraina a refuzat acest lucru - deocamdată, a fost propusă crearea noii structuri de colaborare economică, sus-amintită. Aceasta ar fi grefată, mai întâi, pe o zonă de comerț liber, între Republica Belarus, Kazahstan, Rusia și Ucraina, idee acceptată de toate cele patru state fondatoare. De asemenea, cele patru state ex-sovietice au decis să-și coordoneze acțiunile de aderare la OMC.

Pe 26 iulie 2010, președintele sirian Bashar al-Assad, aflat într-o vizită în Republica Belarus a cimentat axa strategică Damasc-Minsk-Moscova anunțând că Republica Arabă Siria dorește să se alăture zonei de liber-schimb creată de Rusia, Belarus și Kazahstan, în cadrul uniunii lor vamale: “Vă solicităm să ne susțineți în eforturile noastre vizând aderarea la zona de liber-schimb creată între Belarus, Rusia și Kazahstan”, a afirmat președintele sirian, în cadrul unei întâlniri avute cu fostul premier belarus Serghei Sidorski (Agerpres, 2010). Liderul de la Damasc a apreciat că o viitoare prezență a țării sale în această zonă “va stimula schimburile economice și comerciale între Siria și cele trei state”.

Uniunea vamală dintre Rusia, Kazahstan și Belarus, un proiect ce data de mai multă vreme și care a fost amânat din cauza unor divergențe între Moscova și Minsk, a fost lansată la 6 iulie 2010, odată cu intrarea în vigoare a unui Cod Vamal unic pe teritoriul acestor țări.

Etapa următoare a integrării lor prevede desființarea frontierelor vamale, un obiectiv ce urmează să fie atins la 1 iulie 2011. Inițial se dorea ca de la 1 ianuarie 2012, cele trei țări să formeze un spațiu economic unic, caracterizat prin reguli comune de reglementare a activității lor economice.

2. Istoria recentă a Uniunii Eurasiatice

Ideea Uniunii Eurasiatice a fost adusă în atenția opiniei publice pe 11 octombrie 2011, de către prim-ministrul Rusiei pe atunci, Vladimir Putin, imediat după ce a anunțat că vrea să-și depună candidatura la președinția Rusiei pentru alegerile din 2012. Tot atunci, Vladimir Putin, a anunțat lansarea de la 1 ianuarie 2012 a mecanismelor Spațiului Economic Comun, urmând ca până în 2015, ideea de Uniune Eurasiatică să înceapă să se concretizeze. Această organizație urma să cuprindă inițial Federația Rusă, Belarus și Kazahstan, iar ulterior să adere Kîrgîzstanul și Tadjikistanul. Vladimir Putin vrea să înființeze Uniunea Eurasiatică după modelul Uniunii Europene pentru ca Rusia să poată controla astfel o treime din rezerva de gaze naturale ale lumii.

Nucleul ideii a fost propus pentru prima dată ca un concept de către președintele Kazahstanului, Nursultan Nazarbayev, în timpul unui discurs din 1994, discurs ținut la o universitate din Moscova. La data de 18 noiembrie 2011, președinții din Belarus, Kazahstan și Federația Rusă au semnat un acord, stabilind foaia de parcurs pentru integrarea viitoare și a stabilit Comisia Eurasia (după modelul Comisiei Europene), precum și Spațiul Economic Eurasiatic; ambele și-au început activitatea la 1 ianuarie 2012.

Tot pe 18 noiembrie 2011, cei trei președinți au semnat Declarația privind Integrarea Economică Eurasiatică, ce are ca scop primordial crearea unui Spațiu Economic Comun între cele trei state, ca urmare a deja existentului Spațiu Vamal Comun – acord semnat încă din 2009 și operațional începând cu 1 iulie 2011, la care și-a declarat intenția de a adera și Kîrgîzstanul. Comisia Economică Eurasiatică a devenit operațională începând cu 1 ianuarie 2012 și îl are ca președinte pe Viktor Khristenko, ministrul rus al Industriei și Comerțului. Reprezentații celor trei țări au declarat că Uniunea Economică Eurasiatică nu va semăna și nici nu va readuce în prim-plan organizarea și funcționarea de tip sovietic, existente până în 1991.

Din punct de vedere strategic, proiectul are ca scop crearea unei “regiuni integrate” prin care se dorește creșterea influenței statului rus în regiunea eurasiatică. Un asemenea bloc ar funcționa pe baza „pozițiilor comune în privința unor teme de interes pentru regiunea noastră” iar coordonatorul acestora va fi Rusia.

Se preconizează ca, pe lângă statele postsovietice, aderarea la Uniunea Eurasiatică să fie extinsă pentru a include și alte țări, care au fost istoric sau cultural apropiate, cum ar fi: Bulgaria, Finlanda, Cehia, Mongolia sau Ungaria. Potrivit lui Vladimir Putin, Uniunea Eurasiatică s-ar baza pe „cele mai bune din valorile fostei Uniuni Sovietice”, însă criticii susțin că această integrare rusă are drept scop restabilirea fostului imperiu sovietic.

Proiectul Uniunii Eurasiatice poate fi privit și ca reacție la progresul încet, dar sigur al Organizației de Cooperare de la Shanghai, progres alimentat de temerea că aceasta ar putea fi un instrument de creștere a influenței economice chineze. Privită în acest mod, Uniunea nu ar mai fi un instrument de balansare a influenței Vestului (UE), ci mai degrabă a Estului (China).

3. Poziția economică a statelor interesate

3.1. Consiliul Economic Eurasiatic

Este organismul principal al Uniunii vamale și al Spațiul Economic Comun dintre Rusia, Belarus și Kazahstan. Proiectul de creare pe această bază a Uniunii Economice Eurasiatice se află în lucru la Moscova și a constituit subiectul central la întâlnirea din 2013 de la Astana. Confruntată cu o astfel de abordare, Ucraina și alte țări-vecine au fost forțate să privească mai cu atenție la integrarea în desfășurare. Kârgâzstanul a depus deja cerere de aderare la viitorul Spațiu Economic Comun. Tadjikistanul și-a exprimat intenția (deocamdată la nivel declarativ) de a adera la această formulă de cooperare. “Ucraina și Kârgâzstan, stând împreună la aceeași masă cu Rusia, Belarus și Kazahstan au avut posibilitatea de a vedea modul în care funcționează Uniunea”, a spus Dmitri Peskov.

Uniunea Economică Eurasiatică are în portofoliu destule proiecte, iar ideea introducerii unei monede unice nu mai pare acum o idee de domeniul fantasticului. În acest sens, simbolic a fost faptul că Nazarbaev i-a primit pe înalții oaspeți în “palatul de bani”, așa cum este denumită reședința sa, care de altfel apare și pe bancnota de 10.000 de tenghe (aproximativ două mii de ruble).

După discuțiile de la Astana, din cadrul Consiliului Economic Eurasiatic, Nursultan Nazarbaev, președintele Kazahstanului a declarat: “Am consolidat baza pentru crearea Uniunii Economice Eurasiatice, care urmează să fie lansată la 1 ianuarie 2015”. În același timp, președintele kazah a subliniat că procesul de asociere a țărilor are loc strict pe baze economice și va conduce la un beneficiu general.

3.2. Poziția Rusiei

La începutul lunii noiembrie 2012, purtătorul de cuvânt al Dumei de Stat a Federației Ruse, Serghei Narîșkin, a subliniat și el într-o declarație, posibilitatea creării unui organ federativ nou - Uniunea Eurasiatică, având propriul său Parlament, după modelul Parlamentului European – ceea ce atunci a provocat reacții negative în Kazahstan (Negru, 2012). Secretarul partidului kazah de guvernământ „Nur Otan”, Erlan Karin a comentat spusele lui Narîșkin ca fiind „doar o dorință a părții ruse”.

Uniunea Eurasiatică poate fi considerată ca reacție a Moscovei față de Uniunea Europeană, dar și ca actor regional opozabil tendințelor repetate de lărgire ale UE. Rusia va deveni în cadrul acestei organizații internaționale puntea dintre Europa și Asia, maximizându-și astfel poziția de negociere față de vestici. Vladimir Putin dorește crearea unor Zone de Liber Schimb, ce vor conduce inerent către înființarea unei Comunități Economice. Aceasta din urmă ar putea evolua către forme de integrare mai avansate precum: politici industriale unice sau chiar ceea ce Uniunea Europeană nu a reușit încă să implementeze - politici energetice unice. Ceea ce Putin dorește să creeze prin această Uniune în termeni de *Realpolitik* este ca Rusia să poată fi “unul dintre centrele de putere ale lumii contemporane. Un sistem de parteneriat între Uniunea Eurasiatică și Uniunea Europeană poate da naștere prezumpțiilor necesare creării unei schimbări a configurației geopolitice și geo-economice ale întregului continent (Eurasia) cu consecințe pozitive clare la nivel global”.

Un alt aspect important al acestui proiect este faptul că statele membre vor putea negocia cu părți terțe prin intermediul organizației, ceea ce le poate oferi o poziție mai bună la masa negocierilor, dar nu trebuie uitat faptul că procedura de vot din interiorul Uniunii Economice Eurasiatice nu va fi consensul. Fiecare stat deține puterea unui vot proporțional (ponderat) cu puterea sa economică. Este lesne de înțeles de ce s-a ajuns la o asemenea măsură: dintre toți membrii, Rusia este cel mai puternic stat din punct de vedere economic, astfel îi va fi foarte ușor să obțină minoritatea de blocaj atunci când o decizie nu îi va aduce un avantaj sau să obțină majoritatea necesară pentru ca o propunere să fie aprobată. Rusia va avea din nou un avantaj având în vedere că Europa va fi nevoită să negocieze cu state precum Belarus sau Kazahstan în mare parte prin intermediul Rusiei. Un al treilea aspect, pe care liderul de la Kremlin a ținut să îl menționeze, este faptul că statele membre vor avea acces la piața energetică europeană mult mai ușor prin intermediul Uniunii Eurasiatice. Într-adevăr acest aspect este important, însă ceea ce nu este menționat, dar evident, este faptul că aceste state vor negocia și vor avea acces prin

structurile rusești și doar cu acceptul statului rus, ceea ce va duce la o augmentare a poziției și așa strategice a Rusiei în Europa. Cel mai eficient răspuns din partea Uniunii Europene pentru a evita crearea unui astfel de competitor ar fi rezolvarea problemelor curente, adică restabilirea încrederii membrilor UE în structurile acesteia.

Alte state, care ar putea deveni membre ale acestei Uniuni sunt: Ucraina, Moldova și celelalte state membre CSI. Propunerea a venit în cazul primului stat menționat ca urmare a tradiționalelor negocieri privind prețul gazului. Răspunsul Ucrainei, prin Ex-Prim-Ministrul său, Mykola Azarov, a fost inițial unul negativ, motivând că nu poate fi parte a Uniunii Vamale, deoarece ar trebui să își revizuiască acordurile cu toți partenerii săi din Organizația Mondială a Comerțului. Un dezavantaj clar al intrării Ucrainei în această Uniune Vamală ar fi că nu va mai putea încheia acorduri de liber schimb cu Uniunea Europeană fără acceptul celorlalți membri, ceea ce îi va diminua clar poziția de negociere.

Nu putem vorbi de Federația Rusă sau de proiectele sale fără a menționa aspectul energetic. Când Uniunea Eurasiatică va funcționa efectiv va avea drept membri state precum: Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Moldova, Rusia, Ucraina etc.). Atunci, Uniunea Eurasiatică va controla 33% din rezervele mondiale de gaz natural, față de cele 25% pe care le deține în prezent Rusia. În astfel de condiții, Gazpromul ar fi cel mai avantajat actor, deoarece ar putea să-și extindă interesele dincolo de nordul Rusiei sau de zona Mării Barent, până în Kazakhstan, ceea ce ar pune presiune pe investitorii europeni. În cadrul unei asemenea scenarii, nu am mai putea discuta de o cursă a gazului în zona Asiei Centrale, deoarece această regiune va fi majoritar influențată de Rusia.

Nu trebuie trecut cu vederea faptul că această Uniune Economică Eurasiatică nu este primul proiect internațional, pe care Rusia încearcă să îl implementeze după căderea URSS-ului, astfel că rămâne de văzut dacă va fi cu adevărat o Uniune efectivă, eficientă și suficient de puternică și integrată, care să concureze atât vestul, cât și estul planetei. Crearea Uniunii Eurasiatice devine efectivă de la 1 ianuarie 2015, iar Rusia susține că fostele republici sovietice urmează să fie adunate la un loc nu pe considerente ideologice, ci din rațiuni economice și sociale.

3.3. Poziția Republicii Belarus

Președintele din Republica Belarus a răspuns că preferă să nu se implice în chestiunea Parlamentului Eurasiatic. Aceasta ar însemna că lucrurile nu sunt suficient de clare în privința viitoarei uniuni gândite de Federația Rusă și că într-un astfel de început, în

relațiile dintre fondatori pot apărea diferențe de gândire cu privire la „formatul” Uniunii Eurasiatice.

3.4. Poziția Kazahstanului

La mijlocul lunii octombrie 2012, Internetul a fost invadat de o știre senzațională privind discursul președintelui kazah Nursultan Nazarbaiev în Turcia, la Istanbul, în cadrul ceremoniei de ridicare a drapelului Consiliului Turcic¹ : „Va veni timpul când toți turcii se vor uni”, a spus Nazarbaiev, citându-l pe Atatürk. „De aceea vreau să-i salut pe toți frații turci. Între Altai și Marea Mediterană trăiesc peste 200 milioane de frați. Dacă ne unim cu toții, vom fi o forță foarte eficientă în lume”, a declarat Nazarbaiev.

„Noi, kazahii, trăim în patria întregului popor turc. După ce, în 1861, a fost ucis ultimul han kazah, am fost colonie a Rusiei Țariste, apoi a Uniunii Sovietice. Pe parcursul a 150 de ani, kazahii erau cât pe ce să-și piardă tradițiile naționale, datinele, limba, religia. Cu ajutorul Celui de Sus, în 1991, ne-am proclamat independența. Strămoșii voștri, plecând din patria istorică, din Kaganatul Turcic, au luat cu ei și denumirea poporului turc. Până acum, turcii îi numesc pe cei mai buni gighiți – „kazak”. Iată noi suntem acei kazahi”, a subliniat Nazarbaiev.

Apelul la unire al popoarelor de neam turcesc din Asia nu este o vorbă goală. Deja s-au făcut mulți pași în această direcție: a) a fost creată Organizația Culturală Turksoy; b) din inițiativa președintelui kazah a fost format Consiliul Șefilor Statelor Turcofone; c) la Baku și-a început activitatea Adunarea Parlamentară a Statelor Turcice; d) la Astana funcționează Academia Turcică. Acesta este un fundament pe care în mare parte grație inițiativelor lui Nursultan Nazarbaiev, se va construi viitoarea casă comună a popoarelor de neam turcesc. Din 1991 și până în 2011, deci timp de 20 de ani, numărul kazahilor din propria lor țară a crescut de la 43 la 72% din populația republicii.

“Desigur, crearea Uniunii Eurasiatice este o problemă complexă”, a recunoscut președintele Kazahstanului, admițând că este vorba de probleme ce nu se rezolvă de la o zi la alta: “Există discrepanțe și nemulțumiri, dar aceste aspecte vor fi abordate pe parcurs. Principalul lucru este că există o voință politică”.

---

¹ Consiliul de cooperare al tarilor vorbitoare de limbi turcice (care include Azerbaidjanul, Kazahstanul, Kîrgîstanul și Turcia)

3.5. Poziția Republicii Moldova

Aderarea la Uniunea Eurasiatică ar oferi Republicii Moldova oportunități mult mai mari decât integrarea în Uniunea Europeană, considerau mai mulți experți din Republica Moldova și Rusia, care au participat pe 21 mai 2012 la Chișinău, la o conferință internațională. „Republica Moldova are relații strânse cu Rusia încă din perioada medievală, de care o leagă inclusiv religia comună”, a declarat episcopul de Bălți și Fălești, Marchel. Potrivit acestuia, pe lângă beneficiile economice pe care le-ar oferi Republicii Moldova, Uniunea Eurasiatică nu impune condiții cum ar fi legalizarea minorităților sexuale și religioase.

Potrivit Barometrului de Opinie Publică din iunie 2012, pentru aderarea la Uniunea Eurasiatică ar vota 57% din populația Republicii Moldova, iar dacă ar avea de ales între cele două uniuni, 38% respondenți ar prefera alăturarea cu statele ex-sovietice și doar 35% ar opta pentru Uniunea Europeană.

Premierul rus Dmitri Medvedev declara pe 10 septembrie 2012, la sfârșitul întrevederii cu premierul moldovean Vlad Filat, la Moscova, că Rusia este pregătită să analizeze aderarea Republicii Moldova la Uniunea Vamala Euroasiatică doar dacă autoritățile de la Chișinău vor dori acest lucru. „Aderarea la orice uniune ar trebui să fie conștientă, dar nu impusă, și să fie luat în considerare interesul național al statului respectiv”, a mai adăugat Dmitri Medvedev, referindu-se la Uniunea Vamală Euroasiatică, la Zona de Comerț Liber din cadrul Comunității Statelor Independente, precum și la Uniunea Europeană.

3.6. Poziția Chinei

Din păcate, poziția geostrategică a Chinei pe continentul asiatic, dar și implicarea sa puternică în Organizația de Cooperare de la Shanghai, unde Rusia este membră, împiedică această țară să participe efectiv ca membră la crearea Uniunii Eurasiatice. Pe 19 decembrie 2013, „Renmin Ribao”, jurnal al Partidului Comunist Chinez, a publicat două articole critice la adresa Uniunii Eurasiatice, lăudând în schimb un plan chinez numit „Drumul mătăsii”. Beijingul nu se opune prezenței crescute a Rusiei și SUA în Asia, dar sugerează că ar fi mai bună integrarea acțiunilor celor două superputeri în cadrul proiectului susținut de Beijing. „Chiar și țările transcaucaziene - Armenia, Georgia, Azerbaidjan - ar trebui să se alătore „Drumului Mătăsii”, susțin chinezii. Titlurile celor două articole sunt: „China, SUA și Rusia -

trei strategii diferite pentru Asia Centrală” și „Centura Economică a Drumului Mătăsii - avantajele competitive ale Chinei în Asia Centrală”

În al doilea articol se subliniază: „Idea Uniunii Eurasiatice este de a menține statutul Rusiei în spațiul post-sovietic. Acest proiect implică în primul rând o uniune între fostele republici sovietice. Statele Unite au propus deja proiectul integrator Noul Drum al Mătăsii, cu centrul în Afganistan. Washingtonul intenționează să unească Asia Centrală și de Sud, țările transcaucaziene și chiar Mongolia și regiunea autonomă Xinjiang din China. Acest proiect reprezintă o componentă importantă a strategiei de „reînțoarcere” a SUA în Asia centrală sau de „restaurare a echilibrului” în regiunea Asia-Pacific. SUA doresc să controleze Afganistanul, fără a investi nimic acolo. Ei speră că sprijinul va fi asigurat de țările vecine Afganistanului. Ambele strategii nu au nimic de-a face cu proiectul chinez intitulat Centura Economică a Drumului Mătăsii, anunțat de vice-președintele chinez Xi Jinping la începutul lunii septembrie 2013, în timpul turneului său în Asia.

Articolul citat identifică beneficiile Centurii Economice a Drumului Mătăsii în raport cu proiectele Rusiei și SUA: în primul rând, ideea de dezvoltare. Spre deosebire de Uniunea Eurasiatică a lui Vladimir Putin și de Noul Drum al Mătăsii, imaginat de SUA, proiectul chinez este unul care vizează atât estul, cât și vestul, nordul și sudul Asiei și de el ar beneficia aproape trei miliarde de oameni, în timp ce de proiectul rus ar beneficia de 10-15 ori mai puțini oameni.

3.7. Poziția Turciei

Atunci, când pe 16 decembrie 1991, la ora 16,00, Parlamentul Kazahstanului a proclamat independența, peste o oră la telefonat președintele de atunci al Turciei, Turgut Ozal, să felicite poporul kazah.

„Statul turc s-a bucurat primul de independența noastră, a recunoscut independența noastră. Poporul nostru nu va uita aceasta niciodată”, a subliniat în octombrie 2012, la Istanbul, președintele kazah, Nursultan Nazarbaiev.

4. Tratatul Uniunii Economice Eurasiatice

Mergând mai departe cu aplicarea practică a unei concepții teoretice, Rusia, Kazahstan și Belarus au stabilit principiile de bază ale noii Uniuni Economice Eurasiatice (UEE). Acest fapt a fost anunțat pe 23 decembrie 2013 la Moscova, de președintele rus Vladimir Putin, la deschiderea Consiliului Economic Suprem Eurasiatic, la nivel de șefi de

stat: “În cele două luni care s-au scurs de la ultima reuniune de la Minsk, am reușit să obținem rezultate noi în direcția integrării între țările noastre, a afirmat liderul rus, indicând că în aceste două luni “a fost elaborat proiectul părții instituționale a Tratatului privind Uniunea Economică Eurasiatică”.

Șeful statului rus a explicat că documentul definește statutul legal, cadrul organizatoric, obiectivele și mecanismele de funcționare a Uniunii Eurasiatice: “Am stabilit principiile de bază ale proiectului de integrare eurasiatică. Principiul-cheie este ca, prin activitatea sa, noua Uniune să răspundă pe deplin intereselor naționale ale tuturor membrilor săi. Noi înființăm Uniunea Eurasiatică pentru consolidarea economiilor noastre, asigurarea unei dezvoltări armonioase și apropierea acestora. Alianța noastră va spori competitivitatea țărilor noastre și, în cele din urmă, va avea impact asupra creșterii bunăstării naționale a tuturor țărilor participante la prezentul acord.

La rândul său, președintele Belarus, Aleksandr Lukasenka, a opinat că Uniunea Economică Eurasiatică (UEE) ar trebui să fie o organizație internațională pentru ca să poată funcționa eficient. Liderul din Belarus a ținut să atragă atenția că este “riscant și greșit” de a lansa UEE înainte de încheierea formării Uniunii Vamale.

În același timp, președintele Kazahstanului, Nursultan Nazarbaev, a pledat împotriva politizării noii Uniuni, fapt care “este de nepermis. Tratatul privind crearea acesteia ar trebui să conțină doar prevederi economice. Domenii precum securitatea frontierelor, politica în domeniul imigrației, sistemul de apărare și de securitate, precum și aspectele vizând sănătatea, educația, cultura, asistența juridică în cauzele civile, administrative și penale, nu sunt relevante pentru integrarea economică și nu pot fi incluse în formatul unei uniuni economice”.

Un program a fost prezentat pentru aderarea Armeniei la Uniunea Vamală ce grupează Rusia, Belarus și Kazahstan, indicând că un document similar se află în stadiu de coordonare cu privire la aderarea Kîrgîzstanului la această formulă de cooperare economică regională. Ministrul adjunct de Externe rus, Grigori Karasine a menționat că de câțiva ani, țara sa “dorește să consolideze și să aprofundeze integrarea eurasiatică. Noi dorim ca procesele de integrare să nu se contrazică, ci să se completeze reciproc”. Reuniunea Consiliului Economic Suprem Eurasiatic, la care au participat președinții ucrainean, belarus și kazah s-a încheiat pe 29 decembrie 2013.

Pe 29 mai 2014, Rusia, Belarus și Kazahstan au semnat Tratatul pentru constituirea Uniunii Economice Eurasiatice, organizația urmând să fie înființată oficial la 1 ianuarie 2015, după cum a anunțat oficial Președinția Rusiei². Tratatul a fost semnat la Astana de

---

² citată de Itar-Tass și preluată de Mediafax, 26 mai 2014, orele 18:57

președinții celor trei țări - Vladimir Putin, Aleksandr Lukașenko și Nursultan Nazarbaiev. Cu acest prilej, președinții celor trei țări au discutat probleme legale de funcționarea Uniunii Economice Eurasiatice și a Uniunii vamale Rusia-Belarus-Kazahstan. S-a luat în considerare posibilitatea extinderii Uniunii, prin admiterea Armeniei.

Crearea Uniunii Economice Eurasiatice va permite un nivel ridicat de integrare. Cele trei țări și-au asumat astfel obligații pentru garantarea circulației libere a mărfurilor, serviciilor, capitalului, forței de muncă, precum și pentru crearea unor politici comune în domeniile energiei, industriei, agriculturii și transporturilor.

5. O nouă monedă eurasiatică – altyn-ul

Rusia a tras cu acest prilej un semnal de alarmă partenerilor occidentali, că este disponibilă să meargă pe o cale diplomatică și amiabilă, în timp ce interesele ei sunt încălcate în Occident. Acest anunț vine să completeze un anunț precedent, în care Rusia preciza că este pe cale să dezvolte propriul său sistem de plată universal, după ce Visa și MasterCard au încercat blocarea tranzacțiilor cu Rusia; Visa și MasterCard au revenit asupra acestei decizii, dar prejudiciul a fost deja creat.

Deciziile sunt luate de țările interesate ca noul sistem rusesc de plată suveran să fie legat la sistemele de plăți suverane chinez și japonez, acceptate în peste 70 de țări. Acest sistem de plată urmează a fi adoptat și de către Uniunea Economică Eurasiatică, parte componentă – după modelul Uniunii Europene – a Uniunii Euroasiatice. În cele din urmă, Uniunea Eurasiatică ar putea deveni și uniune militară, ca și contraparte la NATO.

Inițiativa de a crea o nouă monedă – altynul - care urmează a fi adoptată de țările membre ale Uniunii Eurasiatice, a venit din partea președintelui kazah, Nursultan Nazarbayev, încă din 2012, iar Vladimir Putin a fost de acord. Altyn înseamnă aur. Cuvântul este de origine turcă; familia de limbi turcice include limbi vorbite de popoarele siberiene, de tătari, mongoli și kazahi. Rusia a fost întotdeauna o țară multinațională, iar limbile turcice au fost unele din cele mai vorbite pe tot cuprinsul ei. În timpurile antice și medievale, rușii au avut schimburi economice și legături foarte strânse cu Asia și Orientul Mijlociu. Drumul Mătăsii și alte rute comerciale importante din Orient treceau prin Rusia. Rușii medievali vorbeau curent limbile turcice, împreună cu limba lor maternă.

Altyn a fost numele unei vechi monede de aur folosite de către ruși pe scară largă în comerțul cu vecinii turci sau arabi. Mai târziu, în evul mediu, altyn sau „altynnik” a devenit una din cele mai obișnuite monede din Rusia. Prin această monedă, Uniunea

Eurasiatică, împreună cu China (a cărei monedă este yuanul), trimite un semnal că se vizează din nou, pentru acoperirea valorii monezilor în schimburile internaționale, standardul aur, care va duce la dispariția dolarului ca monedă de rezervă mondială.

6. În loc de concluzii. Opinia chineză

Din păcate, poziția regională a Chinei pe continentul asiatic, dar și implicarea sa puternică în Organizația de Cooperare de la Shanghai – unde Rusia este membru – împiedică Marea Țară de la Răsărit să participe efectiv ca membră la crearea Uniunii Eurasiatice. Pe 19 decembrie 2013, „Renmin Ribao”, oficiosul Partidului Comunist Chinez a publicat două articole critice la adresa Uniunii Eurasiatice, lăudând în schimb un plan chinez numit „Drumul mătăsii”. Beijingul nu se opune prezenței crescute a Rusiei și SUA în Asia, dar sugerează că ar fi mai bună integrarea acțiunilor celor două superputeri în cadrul proiectului susținut de Beijing. „Chiar și țările transcaucaziene - Armenia, Georgia, Azerbaidjan - ar trebui să se alăture „Drumului Mătăsii”, susțin chinezii. Titlurile celor două articole sunt: „China, SUA și Rusia - trei strategii diferite pentru Asia Centrală” și „Centura Economică a Drumului Mătăsii” - avantajele competitive ale Chinei în Asia Centrală”

În al doilea articol se subliniază: „Idea Uniunii Eurasiatice este de a menține statutul Rusiei în spațiul post-sovietic. Acest proiect implică în primul rând o uniune între fostele republici sovietice. Statele Unite au propus deja proiectul integrator Noul Drum al Mătăsii, cu centrul în Afganistan. Washingtonul intenționează să unească Asia Centrală și de Sud, țările transcaucaziene și chiar Mongolia și Xinjiangul din China. Acest proiect reprezintă o componentă importantă a strategiei de „reîntoarcere” a SUA în Asia centrală sau de „restaurare a echilibrului” în regiunea Asia-Pacific. SUA doresc să controleze Afganistanul, fără a investi nimic acolo. Ei speră că sprijinul va fi asigurat de țările vecine Afganistanului. Ambele strategii nu au nimic de-a face cu proiectul chinez intitulat Centura Economică a Drumului Mătăsii, anunțat de vice-președintele chinez Xi Jinping la începutul lunii septembrie 2013, în timpul turneului său în Asia.

Articolul citat identifică beneficiile Centurii Economice a Drumului Mătăsii în raport cu proiectele Rusiei și SUA. În primul rând, ideea de dezvoltare. Spre deosebire de Uniunea Eurasiatică a lui Vladimir Putin și de Noul Drum al Mătăsii, imaginat de SUA, proiectul chinez este unul care vizează atât estul, cât și vestul, nordul și sudul Asiei și de el ar beneficia aproape trei miliarde de oameni, în timp ce de proiectul rus ar beneficia de 10-15 ori mai puțini.

Bibliografie selectivă:

- Bryanski, Gleb (2011, octomber 4). Russia's Putin says wants to build "Eurasian Union". *Reuters*. Accesibil la: <http://www.reuters.com/article/2011/10/03/us-russia-putin-eurasian-idUSTRE7926ZD20111003>
- Marin, Viorica (14 octombrie 2013). Chinezii combat Uniunea Eurasiatică a lui Putin. *Adevărul*. Accesibil la http://adevarul.ro/international/asia/chinezii-combat-uniunea-euroasiatica-putin-1_525be35cc7b855ff563706ef/index.html
- Negru, Nicolae (6 noiembrie, 2012). Uniunea Eurasiatică în criză. *Romanian Global News*. Accesibil http://www.rgnpress.ro/rgn_14/categorii/analize-interviuri/13577-nicolae-negru-uniunea-eurasiatic-visul-lui-putin-instinctul-lui-lukaenko-iretenia-lui-nazarbaiev.html
- Schwartz, Michael (29 octombrie 2011). Kyrgyzstan Votes for a President. Feeling the Pull of Russia. *New York Times*. Accesibil la: <http://www.nytimes.com/2011/10/30/world/asia/as-kyrgyzstan-votes-some-consider-a-turn-to-russia.html?pagewanted=all&r=0>
- Kazakhstan welcomes Putin's Eurasian Union concept (6 octombrie 2011). *The Telegraph*. Accesibil la <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/kazakhstan/8808500/Kazakhstan-welcomes-Putins-Eurasian-Union-concept.html>
- Moscow fleshes out "Eurasian Union" plans. (17 noiembrie 2011). *EurActiv*. Accesibil la <http://www.euractiv.com/europes-east/moscow-fleshes-eurasian-union-pl-news-509042>
- Putin calls for Eurasian Union (2011, October 4). *RiaNovosti*. Accesibil la <http://en.ria.ru/world/20140529/190212550/Putin-Calls-to-Sign-Eurasian-Economic-Union-Treaty.html>
- Putin calls for 'Eurasian Union' of ex-Soviet Republics (2011, October 4). *BBC News*. Accesibil la: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-15172519>
- Putin's Eurasian push challenges west by Neil Buckley (6 october 2011). *Financial Times*. Accesibil la <http://www.ft.com/cms/s/0/201515a4-ef4e-11e0-918b-00144feab49a.html#axzz38JbQhwnf>
- Russia sees union with Belarus and Kazakhstan by 2015 (18 november 2011). *BBC News*. <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-15790452>
- Rusia, Kazahstan și Belarus au înființat Uniunea Economică Eurasiatică (24 decembrie 2013). *Agerpres*. www.agerpres.ro